

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 65. Quid notandum sit circa hoc axioma, in dubio melior est conditio possidentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

ergo. ita *Baron. R. 1.* Si argumentum valet, ergo eligi non potest probabilissima stans pro libertate contra legem. *R. 2. n. maj. vel dist.*, quæ nullum habeat dubitandi locum, quantum est ex vi motivorum iudicii directi, n, si spectentur motiva iudicii reflexi & dictaminis ultimi, c, & patet ex dictis à n. 303.

495 *Q. 65. Quid notandum sit circa hoc axioma; In dubio melior est conditio possidentis, R. Sequentia,*

§. I. Traditur hoc axioma in *Regulis Juris: Reg. Juris 65. in 6. In pari delicto vel causa potior est conditio possidentis: ff. de Reg. Juris Reg. 128. In pari causa possessor potior haberi debet.*

496 §. II. Hoc axioma fundatur in jure naturæ, uti rectè *Carden. in I. crisi d. 56. n. 1241.*, sic enim, etiam præscindendo à legibus humanis, foret contra jus naturæ possessorem spoliare suâ re propter superveniens dubium: Item contra jus naturæ foret, si debitor dubius, qui rem suam possidet, deberet præstare certam solutionem: & rationes dabuntur n. 500.

497 §. III. Sensus illius axiomatis est, quòd quando neutra pars sufficienter probatur, possessoris causa debeat sustineri, uti explicat *Lugo de just. d. 17. n. 94.*

498 §. IV. Pro foro interno non habet locum in possessione malæ fidei, quia nec jus naturæ nec positivum vult, ut quis ex delicto suo reportet commodum: pro foro tamen externo, etiam malæ fidei possessor quandoque defenditur, usquedum probetur rem non esse ipsius, uti dicitur l. 3 p. 2. n. 100. & 101.

499 §. V. *Lugo in Resp. Mor. l. 1. dub. 4.* contendit non tenere, nisi ubi est par jus & similis causa: similiter *Teril. in Reg. q. 56. n. 14.* ait, si ex una parte videatur esse jus probabilius, Regulam, prout præcet in terminis, non ita fervire, uti in casu dubii aut causæ paris: Item n. 27. dicit non habere locum, si Judex vel privatus existimet probabilius esse, quòd jus

jus non fit possessoris : rectè tamen etiam dicit n. 24., licèt mihi probabilius fit rem ab alio possessam esse meam, non ideo mihi licere privatâ auctoritate eam vindicare, uti dicitur l. 3. p. 2. n. 469.

§. VI. Tenere in materia justitiæ censent com- 500
muniter omnes contra *Adrian. Sot. Arrag.* & pau-
cos alios : hinc Auctores reliquicum *Teril.* n. 2. in-
ferunt, si post inquisitionem veritatem permaneat du-
bium, possessorem justè retinere totum, tum quia
ita declarant Regulæ Juris citatæ, tum etiam quia
possidens est veluti Reus, alter autem, qui est peti-
tor, est actor, habetur autem Reg. 154. ff. de Reg.
Juris, *Cum par delictum est duorum, semper onera-
tur petitor & melior habetur possessoris causa.* Item
Reg. II. de Reg. Juris in 6. *Cum sunt partium jura
obscura, Reo favendum est potius quàm actori.* Ra-
tiones aliæ sunt, imprimis quia uterque æqualis est
quoad reliqua, ergo possessio, quæ uni competit,
facit hunc prævalere : deinde ad bonum commune
& publicam quietem spectat res non facilè immu-
tari, sed manere in statu, in quo inveniuntur, uti
rectè *Palav. Bress. Eliz.* l. 4 q. 12. §. 4. Præterea,
quamvis possessio sit quid indifferens ad jus & non
jus, cum jus possit esse sine possessione, & possessio
sine jure, ideoque possessio ratione sui præcisè non
reddat jus in se nequidem probabile, sed relinquat
rem in dubio speculativo, uti rectè *Teril.* à n. 15. con-
tra *Eliz.*, tamen possessio causat quandoque titulum,
si enim sit diuturna, fit usucapio seu præscriptio ex
vi legum ita statuentium, ne dominia maneant sem-
per incerta, unde ubi est possessio, est aliqua præsum-
ptio antecedentis tituli sive juris, inquit *Sanchez*,
ideoque formari potest conscientia de licita reten-
tione rei possessæ : Denique quia meritò plus requi-
ritur ad auferendum aliquid ab aliquo, quàm ad re-
linquen-

linquendum habenti, inquit rectè *Eliz.*, ergo standum est pro possidente. Addit *Teril.* n. 7. petitorum non posse habere jus, nam jus includit legem faventem huic & gravantem alios, quam non habet petitor, cùm ei faveat tantùm dubia lex, quæ non obligat secundùm dicta à n. 272. & 274. *Nec obstat.* quòd multi doceant titulum possessionis non sufficere Conjugi ad petendum debitum in dubio de valore Matrimonii, nam etiam multi tenent oppositum, uti dictum est n. 268; Hoc tamen dato, disparitas est, quòd lex absolute vetans copulam, nisi resciamur de valore Matrimonii, sit in anteriore possessione, è contrà non constat de ulla lege priore favente petitori & gravante possessorem, sed potius constat de lege opposita favente possessori contra quemcumque alium.

501 §. VII. Quamvis pro possessore non sit probabile argumentum, si tamen pro petitore non sit argumentum nisi probabile, possessor adhuc licitè retinet, quia possessio est jus certum retinendi, & contra legitimam possessionem non prævalet nisi certitudo, uti pluribus dicitur l. 3. p. 2. n. 463.

502 §. VIII. Axioma illud valet, non tantùm in materia justitiæ, sed etiam in aliis, ita *Suar.* l. 2. tr. 3. d. 12. s. 5. n. 8. & de censur. d. 40. s. 5. n. 15. *Sanct.* in decal. l. 1. c. 10. à n. 10. & de matr. l. 2. d. 41. n. 32. *Castrop.* d. 3. p. 6. *Ovied.* contr. 4. p. 6. *Dicast.* de Euch. d. 9. n. 299, item de cens. d. 8. à n. 24. item de matr. d. 9. à dub. 11. *Lugo* de just. d. 17. n. 87. & d. 23. n. 110. *Teril.* hic q. 23. & 26. Item in Reg. q. 57. *Io. Sanct.* in select. d. 42. n. 7. *Banholt.* n. 55. *Stoz.* l. 1. p. 5. n. 125. citans alios, & dicens esse plurimorum. *Moya* de op. prob. q. 6. à n. 15. apud quem plures quàm 30. tenent nobiscum; consentiunt *Bonac.* *Tann. Fil. Diana.* *Sporer.* n. 75. vocans nunc receptam
Item

Item *Laurent. n. 139.* saltem si materiæ illæ in primo sui esse pendeant à libertate nostra. Est autem contra *Azor, Vasq. Salas, Turr. Comit. Sayr. Peretz, Verjus, Mercor. Gon. Eliz 1. 4. q. 13. Gonz. d. 7. §. 12. Camargo p. 1. l. I. contr. 9.* qui dicunt tantùm valere in materia justitiæ: sed *Probat*ur, nam imprimis valet in materia obedientiæ, cùm enim Superior sit in possessione potestatis ad imperandum, subditus in dubio, an id, quod imperatur, sit peccatum, tenetur obedire, uti ex Jure Canonico, SS. PP. & ratione probatum est à n. 432. Deinde idem valet in materia religionis, nam v. g. dubius de voto non tenetur, quia libertas, quæ secundùm Reg. 122. ff. de Reg. Juris, omnibus rebus est favorabilior, in possessione est, uti dicitur l. 3. p. 1. à n. 381. Præterea in materia fidelitatis, nam in dubio, an matrimonium valeat, tenetur conjux reddere debitum, quia pro altero conjugis bonâ fide petente debitum, est possessio, uti n. 268. est dictum, & pluribus dicitur de matrimonio. *Ratio* à priori horum omnium est, nam præcipuè ideo valet in materia justitiæ, quia homo possidens habet aliquam præminentiam, sive plus juris, ut non privetur re, nisi probetur non esse suam, sed idem est in aliis materiis, quia homo per possessionem acquisivit jus retinendi id, quod habet, ideoque potest in hoc stare, donec probetur eum non debere habere, ergo.

§. IX. *Obj. 1.* In materia justitiæ lis est inter æquales, hinc favor est pro possidente, sed in materia aliarum virtutum lis est inter legem Dei & hominem, ergo meritò favendum est Deo, sicuti in dubio faveatur Ecclesiæ, causæ piæ, doti, matrimonio, secundùm dicta n. 460. *R.* Quòd in dubio faveatur Ecclesiæ &c nascitur à lege positiva id statuente qualis non est, quando dubitatur de lege Dei, de quo præsumimus, quòd pro benignitate sua in casu dubio

dubio legis obligare nolit ; unde nihil ad rem facit inæqualitas perfectionis inter Deum & hominem, uti patet in casu impotentis ad matrimonium, in quo conjux licitè petit debitum, licèt lis sit inter hominem & solam legem Dei ; vetantis copulam cum non sua.

504 *Inst.* Ergo dubius de homicidio poterit judicare se non esse irregularem, quod est apertè contra jus Canonicum. *R. n. seq.* nam de solo illo casu specialiter disponit Pontifex, ut in dubio censeatur contracta irregularitas; in aliis nihil speciale disponit.

505 *Obji. 2.* Si axioma valet etiam in aliis materiis, ergo sicuti per possessionem in materia justitiæ præscribitur contra jus alterius, ita in materia aliarum virtutum præscribetur etiam contra jus naturæ. *R. n. consèq.*, quòd præscribatur jus contra alterum, est ex dispositione legum positivarum, quæ dominia transferunt: è contrà tales leges non sunt in aliis materiis, neque ulla lex positiva potest mutare materiam juris naturalis.

506 *Obji. 3.* Lex naturalis & divina est æterna, adeoque antecedit libertatem nostram, ergo libertas nostra non potest esse in possessione contra leges illas. *R.* Lex naturalis & divina, de qua dubitatur, vel datur vel non datur; si non datur patet, quòd non antecedit libertatem nostram: si datur, cum sit dubia & invincibiliter ignoretur, non habet proximè rationem legis defectu sufficientis promulgationis vel applicationis, adeoque non potest dici antecedere libertatem nostram, quæ certa est. Vide dicta n. 277.

507 *Inst.* Vel loqueris de libertate tua Physica vel de morali; non de Physica, hæc enim maneret, quamvis lex contraria agnosceretur, & tamen tum non possideret contra legem: nec de morali, nam de hac ipsa dubitatur, an adsit, quando dubitatur de le-

ge, ergo hæc non est in certa possessione contra legem. R. 1. Idem solvendum esse omnibus circa possessionem libertatis in materia justitiæ. R. 2. Nos loqui de libertate Physica, cui propter ignorantiam invincibilem bona fides ab initio conjuncta fuit, hæc autem libertas est in certa possessione, & non fuisset, si lex contraria agnita fuisset, uti per se patet: ista autem possessio libertatis Physicæ prout conjunctæ cum bona fide & ignorantia invincibili fundat in nobis certam possessionem libertatis moralis ad operandum, non obstante dubio, quod supervenit, de existentia legis.

Obj. 4. Regulæ juris habent, quòd in dubiis pars tutior sit eligenda, ergo in dubiis non juvat possessio. R. n. conseq., quis sit sensus regularum de parte tutiore sequenda, diximus n. 490.; Potestque etiam videri *Io. Sanch* in select. d. 42. n. 13., ubi declarat, quomodo regulæ illæ, *In dubiis melior est conditio possidentis*, *In dubiis pars tutior est eligenda*, planè concordent.

Q. 66. Pro quo censeatur esse possessio. R. Pro illo, pro quo est præsumptio juris, sive, qui onus probandi in alterum transfert, ipse autem se tantum quasi defendit, ita *Bardi* discept. 5. c. 5, rectè addens discep. 6. c. 11. p. 3. §. 2. ad illum pertinere probationem, qui supra rem illam se fundat: v. g. incolo domum, ideoque præsumor habere jus in illa, eamque possidere, quòd si quis de hoc dubitet aut me exturbare velit, ipsi incumbit probare, quòd non sit mea, nec ego teneor positivè probare esse meam, sed me tantum defendere, dicendo me fuisse & permanere dominum, & cum alter, qui de hoc dubitat & me vult exturbare, fundet se in hoc quòd domus illa mea non sit, hoc probare incumbit ipsi, quia *quisque debet probare id, supra quo se fundat*, L. 2. ff. de probat.